

Република Македонија
Министерство за финансии

КВАРТАЛЕН ЕКОНОМСКИ ИЗВЕШТАЈ
К-4-2017

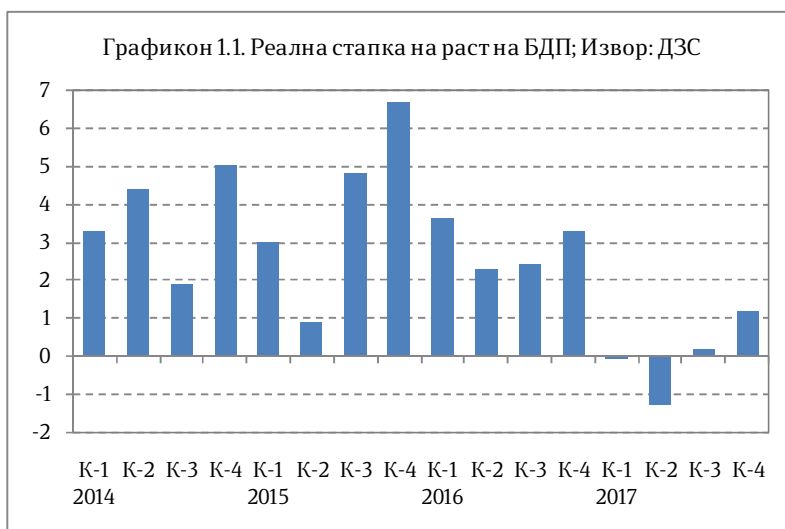
Резиме

- **Бруто-домашниот производ** во К-4-2017 во однос на истиот квартал во 2016 година забележа раст од 1,2% на реална основа;
- **Бројот на вработени** во К-4-2017 е повисок за 1,9% во однос на истиот квартал во 2016 година. **Бројот на невработени** се намали за 4,9%, што резултираше со намалување на **стапката на невработеност** во К-4-2017 на 21,9%;
- **Стапката на инфлација** во К-4-2017, мерена според Индексот на трошоци на живот, изнесува 2,2% на годишна основа;
- Просечната **бруто-плата** во К-4-2017 изнесува 34.454 денари и бележи раст од 3,1% на номинална основа, односно раст од 0,9% на реална основа, споредено со бруто-платата во К-4-2016;
- Вкупните **буџетски приходи** во К-4-2017 се повисоки за 11,9%, а вкупните **буџетски расходи** за 8,1% споредено со истиот квартал во 2016 година;
- Вкупниот **депозитен потенцијал** на банките во К-4-2017 се зголеми за 5,7% на квартална основа;
- **Кредитната активност** на банките кон недржавниот сектор во К-4-2017 бележи раст од 4,1% на квартална основа;
- Македонскиот берзански индекс **МБИ-10** во декември 2017 година се намали за 5,6% во однос на септември 2017 година. Споредено со претходниот квартал, вкупниот промет остварен на берзата во К-4-2017 регистрираше раст од 30,8%;
- Во К-4-2017 е забележан раст на **извозот на стоки** од 16,1% и на **увозот на стоки** од 13,2% на годишна основа, со што вкупната **надворешнотрговска размена** изразена во евра забележа раст од 14,4%;

1. Макроекономски трендови и реален сектор

Бруто-домашниот производ (БДП) во К-4-2017 во однос на истиот квартал во 2016 година забележа раст од 1,2% на реална основа, што следи по растот од 0,2% во третиот квартал, со што падот на економската активност од 0,7% во првата половина од годината е целосно неутрализиран.

Номиналниот раст на БДП во К-4-2017 изнесува 4,4% на годишна основа, со што БДП дефлаторот изнесува 3,2%.

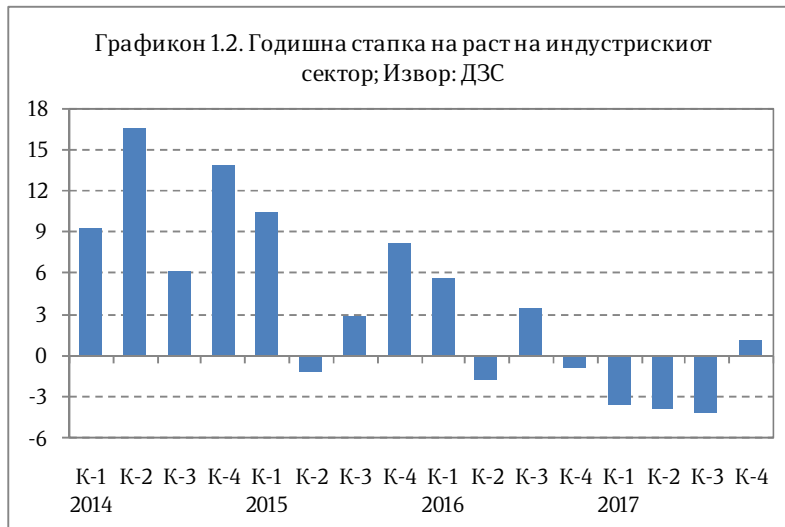

Анализирано по сектори, економскиот раст во К-4-2017 се должи на позитивните остварувања во услужниот, индустрискиот и земјоделскиот сектор, додека градежништвото имаше негативен придонес врз растот.

Растот во услужниот сектор изнесува 3,3% на реална основа, што се должи на зголемената активност во дејноста Трговија, транспорт и угостителство од 15,6%, додека кај останатите дејности е забележан пад на активността, и тоа: Уметност, забава, рекреација и останати услужни дејности од 5,6%, Стручни, научни, технички и административни дејности од 4,6%, Јавна управа и одбрана, образование и здравство од 2,7%, Финансиски и дејности на осигурување од 1,2%, Дејности во врска со недвижен имот од 0,6% и Информации и комуникации од 0,3%.

Растот во земјоделскиот сектор продолжи со слична динамика како и во претходниот квартал, односно изнесуваше 4%. Индустрискиот сектор забележа раст од 1,1%, како резултат на растот во Преработувачката индустрија од 2,3%. Согласно месечните податоци за **индустриското производство**, поволни движења во Преработувачката индустрија во К-4-2017 се забележани кај: производство на електрична опрема (54,2%), производство на останата опрема за транспорт (41,4%), производство на фабрикувани метални производи (36,3%), производство на машини и уреди (23,6%), производство на мебел (20,3%), производство на моторни возила (10,5%), производство на кожа (9,4%), производство на фармацевтски производи и препарати (8,4%), производство на производи од гума и од пластични маси (6,6%), производство на хемикалии и хемиски производи (6,3%), производство на други неметални минерални производи (4,6%) и производство на текстил (2,9%). Оттука, позитивен годишен раст е регистриран кај 12 гранки, кои сочинуваат 43,6%

од индустриското производство. Од друга страна, пад е остварен кај: преработка на дрво и производи од дрво и плута (44,4%), производство на тутунски производи (40,1%), производство на метали (22,6%), производство на пијалаци (18,1%), поправка и инсталирање машини и опрема (16,3%),

производство на облека (12,4%), печатење и продукција на снимени медиуми (5,8%), производство на прехранбени производи (3,6%), производство на компјутерски, електронски и оптички производи (2,7%), производство на хартија и производи од хартија (2,3%) и останата производствена индустрија (30,3%).

Градежната дејност во К4 забележа пад од 19,5% на реална основа, во услови на пад на вредноста на извршени градежни работи, како во делот на нискоградбата, така и во високоградбата.

Анализирано според **расходната страна на БДП**, растот на економската активност во К-4-2017 се должи на растот на извозот и на приватната потрошувачка. Извозот на стоки и услуги забележа раст од 12,1% на реална основа, главно како резултат на растот на извозот на производните капацитети во слободните економски зони, во услови на поволни движења на економската активност во ЕУ. Увозот на стоки и услуги забележа реален раст од 9%.

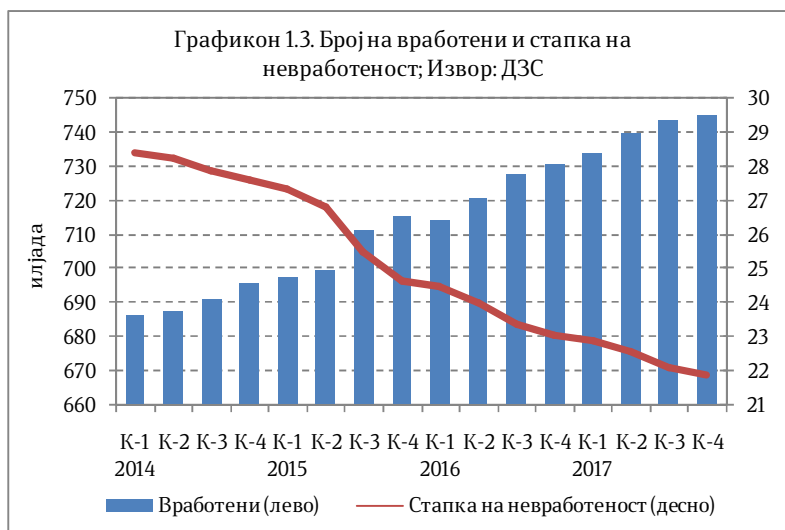
Домашната побарувачка, за разлика од претходниот квартал, во К-4-2017 има позитивен придонес врз растот на економската активност, како резултат на растот на потрошувачката од 1,7%, во услови на значително забавување на падот на бруто-инвестициите. Зголемената потрошувачка се должи на растот на приватната потрошувачка од 2,7%, во најголем дел како резултат на растот на расположливиот доход на домаќинствата, во услови на раст на вработеноста и платите во економијата, поддржана и од кредитирањето на домаќинствата. Јавната потрошувачка забележа пад од 2,1% на реална основа, во услови на намалени јавни расходи за стоки и услуги. Бруто-инвестициите забележаа пад од 1% на реална основа, што се должи на намалената градежна активност (согласно податоците за БДП по сектори) и покрај зголемената реализација на буџетските капитални расходи во К-4-2017.

Позитивните движења на **пазарот на трудот** продолжија во К-4-2017. Според Анкетата на работна сила, бројот на вработени лица е повисок за 1,9% во однос на

истиот квартал во 2016 година и е придружен со пад на бројот на невработени лица од 4,9% на годишна основа. Бројот на активно население забележа раст од 0,4%.

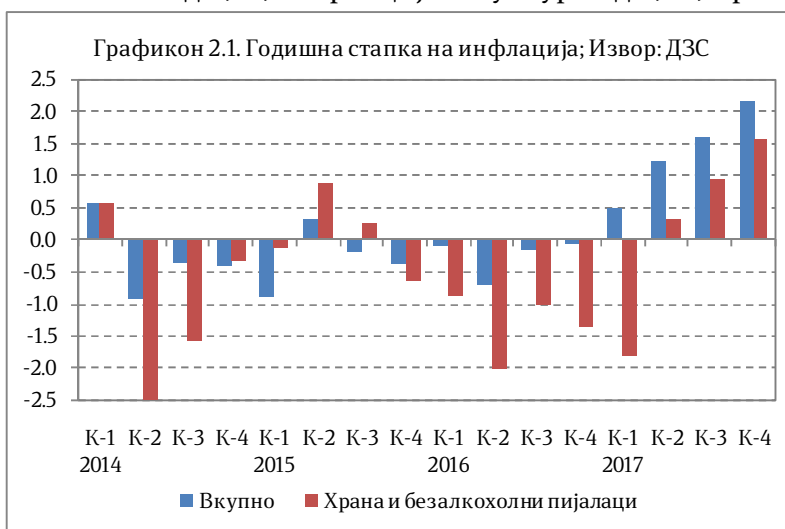
Како последица на овие движења на пазарот на работна сила, стапката на невработеност во К-4-2017 се намали на 21,9%, односно за 1,2 п.п.

споредено со истиот квартал во 2016 година, а во однос на претходниот квартал таа е пониска за 0,2 п.п.. Стапката на вработеност во К-4-2017 изнесува 44,3% и во однос на истиот квартал во 2016 година е повисока за 0,8 п.п.. Активното население претставува 56,8% од вкупното работоспособно население и е зголемено за 0,2 п.п. на годишна основа.

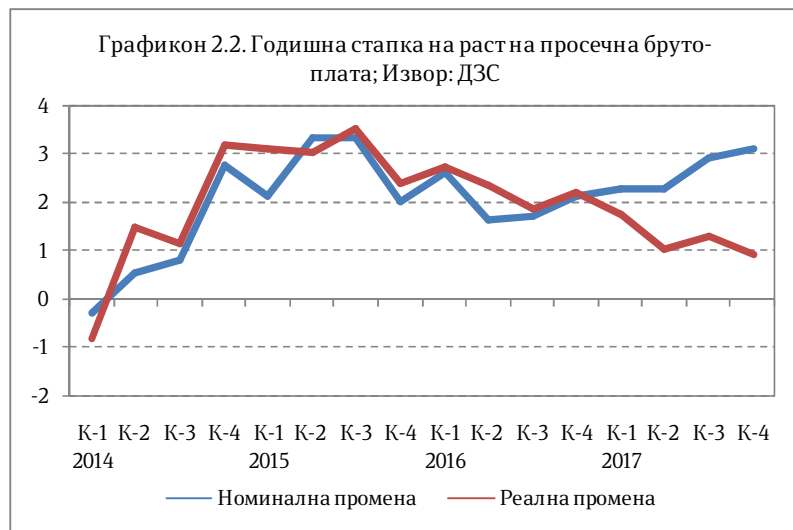
2. Цени, плати и продуктивност

Стапката на инфлација, мерена според Индексот на трошоци на живот, во К-4-2017 изнесува 2,2% на годишна основа, по растот од 1,6% забележан во К-3-2017. Растот на потрошувачките цени во К-4-2017 е резултат на зголемените цени во категориите: Комуникации од 9,5%, Транспорт од 7,9%, Алкохолни пијалаци, тутун и наркотици од 6,8%, Ресторани и хотели од 4,1%, Рекреација и култура од 2,6%, Храна и безалкохолни пијалаци од 1,6%, Облека и обувки од 0,2% и Домување, вода, електрика, гас и други горива од 0,1%, додека цените во категоријата Мебел, покуќнина и одржување на покуќнина не се променети. Пад на цените во К-4-2017 е регистриран во категориите: Здравје и Образование од по 0,2% и Останати стоки и услуги од 0,7%.

Цените на мало во К-4-2017 споредено со истиот квартал во 2016 година бележат зголемување од 4,6%, по растот од 3,7% во К-3-2017. Цените на стоките во К-4-2017 забележаа раст од 2,3%, а цените на услугите од 8,3% споредено со истиот квартал во 2016 година. Во рамки на категоријата Стоки, цените на земјоделските производи се зголемени за 5,0%, а цените на индустриските производи за 2,0%. Растот на цените на индустриските производи е резултат на повисоките цени на: тутунот за 9,4%, прехранбените индустриски производи за 2,3% и непрехранбените индустриски производи за 1,5%, додека малопродажната цена на пијалаците е намалена за 0,1%.

Просечната месечна **нето-плата** во К-4-2017 изнесува 23.468 денари и е за 3,1% повисока на номинална основа споредено со истиот квартал во 2016 година. На реална основа, нето-платата регистрира зголемување од 0,9%. Просечната месечна **брuto-плата** изнесува 34.454 денари и бележи раст од 3,1% на номинална основа, односно раст од 0,9% на реална основа.

Продуктивноста на трудот во К-4-2017 бележи намалување од 0,7%, по падот од 1,9% во претходниот квартал, како последица на повисокиот раст на вработеноста од растот на производството.

3. Фискален сектор

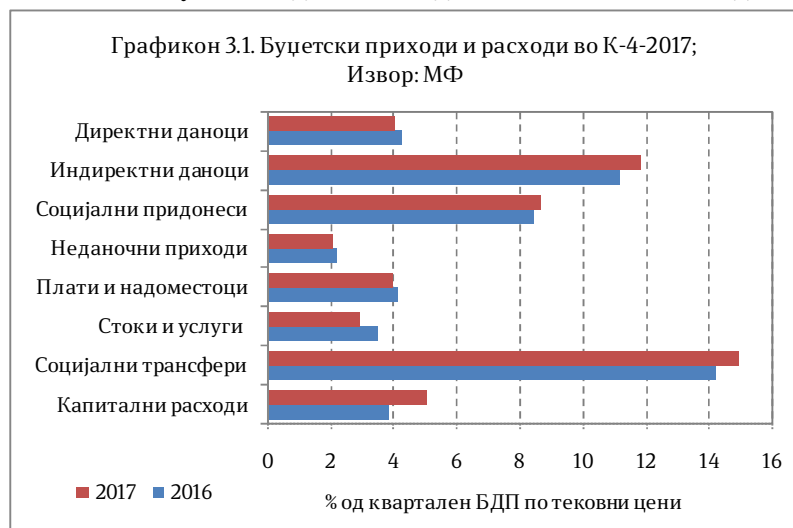
3.1. Буџетски приходи според економската класификација

Вкупните буџетски приходи во К-4-2017 забележаа учество од 29,4% од реализираниот квартален БДП и се повисоки за 11,9% споредено со истиот квартал во 2016 година, што се должи на повисоката реализација на даночните приходи и социјалните придонеси за 7,1%, додека остварувањето на неданочните приходи беше пониско за 1,6%. Притоа, кај даночните приходи беше забележана повисока наплата кај данокот на додадена вредност, кај акцизите, персоналниот данок на доход, како и кај приходите од царинските давачки, додека кај приходите од данокот на добивка и од други даноци беше реализирана пониска наплата.

Кај **индиректните даноци**, приходите од ДДВ доминираат и претставуваат 46,5% од вкупните даночни приходи во К-4-2017 и воедно се повисоки за 12,0% споредено со истиот квартал минатата година. Во структурата на данокот на додадена вредност, најголемо е учеството на ДДВ при увоз, по што следи ДДВ од прометот во земјата. Споредено со истиот квартал од 2016 година, приходите од акцизи се повисоки за 8,5%, а од царински давачки за 13,5%.

Во рамки на **директните даноци**, кај персоналниот данок на доход е забележано зголемување од 6,3%, а кај приходите од данокот на добивка намалување од 14,2% во однос на истиот квартал претходната година, што се должи на намалената доплата по даночни биланси.

Наплатата на индиректните даноци во К-4-2017 е зголемена за 11,0%, а кај директните даноци е забележано намалување од 1,4% во однос на К-4-2016. Гледано од аспект на структурното учество во БДП, приходите од директни даноци на годишна основа го намалија своето учество во БДП за 0,2 п.п., односно од 4,2% од кварталниот БДП во К-4-2016 на 4,0% во К-4-2017 година, додека учеството на приходите од индиректни даноци во БДП за К-4-2017 година изнесува 11,9% и е поголемо за 0,7 п.п. од К-4-2016 година.

Наплатата на **социјалните придонеси** беше повисока за 7,1%, при што зголемување на наплатата беше забележано кај сите придонеси, односно кај придонесите за пензиско и инвалидско осигурување од 7,5%, кај придонесите за вработување од 6,4% и кај придонесите за здравствено осигурување од 6,2%.

Неданочните приходи, кои претставуваат 2,1% од кварталниот БДП, во К-4-2017 беа реализирани за 1,6% помалку во однос на истиот квартал во 2016 година.

Капиталните приходи, во кои спаѓаат приходите од закуп на градежно земјиште, продажба на станови, како и приходи од дивиденди, во К-4-2017 беа пониски за 23,4% на годишна основа. Приходите по основ на донации од странство забележаа зголемување за 215,2%.

3.2. Приходи по буџетски корисници¹

Буџетските приходи и приливот на средства во Централниот буџет се остваруваат главно преку **Министерството за финансии – функции на државата** и во К-4-2017 тие изнесуваат 38,8 милијарди денари, односно 93,5% од приходите и приливите на сите буџетски корисници, а претставуваат 25,5% од годишниот план на овој буџетски корисник. Во рамки на Министерството за финансии – функции на државата, преовладуваат даночните приходи кои претставуваат 67,5% од вкупните приходи и прилив на овој буџетски корисник, при што нивната наплата во четвртиот квартал достигна 25,2% од годишниот план. Приливот на средства по основ на домашно задолжување во овој период изнесува 6,9 милијарди денари, што претставува 17,7% од вкупниот износ на овој буџетски корисник.

Министерството за образование и наука има остварено приходи во износ од 672 милиона денари, односно 1,6% од приходите и приливот на средства на сите буџетски корисници и најголемиот дел, односно 82,8% од вкупниот износ претставуваат неданочни приходи, главно по основ на такси и надоместоци.

Следен буџетски корисник со најголеми приходи и прилив на средства е **Министерството за транспорт и врски**, чии вкупни приходи и прилив изнесуваат 342 милиона денари, односно 0,8% од приходите и приливот на сите буџетски корисници, а речиси во целост претставуваат приходи од заеми, односно се остварени во вид на задолжување од странство.

Министерството за здравство во К-4-2017 оствари приходи во износ од 288 милиони денари или 0,7% од приходите и приливот на средства на сите буџетски корисници. Најголем дел, односно 52,0% од вкупниот износ е по основ на даночни приходи.

Останатите буџетски корисници збирно имаат остварено 3,4% од вкупните приходи и приливи. Деталните податоци за секој буџетски корисник се прикажани во статистичкиот преглед објавен во прилог на извештајот.

Во однос на **буџетските фондови**, најмногу приходи остварува Фондот на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија, кои во К-4-2017 изнесуваат 17,4 милијарди денари и претставуваат 26,8% од годишниот план на Фондот.

3.3. Буџетски расходи според економската класификација

Вкупните буџетски расходи во К-4-2017, со учество од 32,9% во кварталниот БДП, забележаа повисока реализација за 8,1% споредено со истиот квартал во 2016 година.

¹ Податоците се неконсолидирани и ги вклучуваат и приливите на средства.

Тековните расходи, што претставуваат 27,9% од кварталниот БДП, забележаа учество од 84,7% во вкупните расходи и беа реализирани за 4,2% повеќе на годишна основа. Во рамки на тековните расходи, расходите за стоки и услуги беа реализирани за 13,8% помалку, а кај расходите за плати и надоместоци беше забележан речиси идентичен износ во однос на истиот квартал во 2016 година.

Средствата за трансфери, кои учествуваат со 60,2% во вкупните расходи, беа реализирани за 8,8% повеќе на годишна основа. Социјалните трансфери забележаа раст од 9,6% и учествуваа со 45,4% во вкупните расходи. Расходите за пензии, кои сочинуваат најголем дел од социјалните трансфери, се зголемија за 6,4% и забележаа учество од 27,1% во вкупните расходи. Учеството на категоријата други трансфери, кои ги вклучуваат трансферите кон единиците на локалната самоуправа, во вкупните расходи изнесува 13,7% и истите забележаа зголемување од 7,3% споредено со четвртиот квартал во 2016 година. Блок и наменските дотации кон единиците за локална самоуправа забележаа зголемување од 0,8%, а субвенциите и трансферите беа реализирани за 14,7% повеќе.

Расходите за каматни плаќања беа намалени за 1,3% на годишна основа, при што расходите по камати на домашен долг забележаа зголемување од 6,7%, а каматните расходи за странскиот долг се намалени за 6,2%.

Капиталните расходи, што претставуваат 5,0% од кварталниот БДП се реализирани за 36,6% повеќе споредено со истиот квартал во 2016 година и остварија учество од 15,3% во вкупните расходи.

3.4. Расходи по буџетски корисници²

Во продолжение е даден осврт на буџетските расходи за најголемите буџетски корисници, чиј вкупен годишен буџет претставува околу 85% од вкупниот буџет на сите буџетски корисници.

Министерството за труд и социјална политика во К-4-2017 реализираше расходи во износ од 10,9 милијарди денари или 25,7% од вкупниот буџет за 2017 година. Притоа, најголем дел (73,7%) од расходите во овој период се наменети за тековни трансфери до вонбуџетските фондови, за што се потрошени 8,0 милијарди денари или 25,8% од средствата наменети за 2017 година. Втора најзначајна расходна ставка се социјалните бенефиции, кои учествуваат со 18,5% во вкупните расходи. За оваа намена реализирани се 25,0% (2,0 милијарди денари) од планираните средства за 2017 година.

Министерството за образование и наука во К-4-2017 изврши буџетски средства во износ од 5,9 милијарди денари, што претставува 24,9% од вкупниот буџет за 2017 година. Најголем дел од расходите (54,8%) претставуваат тековни трансфери до

² Податоците се неконсолидирани и ги вклучуваат и одливите на средства.

единиците на локалната самоуправа, за што се потрошени 3,3 милијарди денари или 25,0% од вкупно планираните средства. Стоките и услугите се втора најзначајна ставка со учество од 18,5%, за што е потрошена 1,1 милијарда денари, односно 25,2% од вкупно предвидените. За плати и надоместоци, кои учествуваат со 13,8% во вкупните расходи на овој буџетски корисник, реализирани се 818 милиони денари, што претставува 24,4% од вкупно предвидените средства за оваа година.

Во К-4-2017, преку разделот **Министерство за финансии – функции на држава**³ реализирани се 10,6 милијарди денари, што претставува 26,8% од годишниот буџет.

Најголем дел од расходите или 39,1% се за капитални расходи, за што се реализирани 4,1 милијарда денари или 47,7% од планираните средства за оваа намена. По однос на отплата на главнина отпаѓаат 30,9% од вкупните расходи, за што се реализирани 3,3 милијарди денари или 18,0% од планираното.

Трета најзначајна ставка со учество од 18,6% се трошоците за каматни плаќања, за што се потрошени 2,0 милијарди денари или 24,6% од годишниот план.

Во К-4-2017, од страна на **Министерството за внатрешни работи** вкупно се реализирани 2,7 милијарди денари, што претставува 26,1% од сопствениот буџет за 2017 година. Најзначајна расходна ставка претставуваат платите и надоместоците со учество од 70,0%, за што се потрошени 1,9 милијарди денари или 25,9% од планираното. Втора најзначајна ставка се стоките и услугите со учество од 16,3%, за што се реализирани 438 милиони денари или 25,4% од годишниот план.

Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој реализираше средства во износ од 1,4 милијарди денари во К-4-2017, што претставува 16,6% од планираните средства за тековната година. Најзначајна

³ Во рамките на разделот функции на држава опфатени се следниве активности: навремено сервисирање на обврските (отплата на камата и главнина) на државата по основ на домашно и странско задолжување; редовна исплата на оперативните трошоци на државата по претходно доставена документација за исплата; учество во капиталот на меѓународни финансиски институции; плаќање ДДВ по основ на капитални инвестиции финансирани од донации, финансирање на проектите од поодделните компоненти од ИПА (национално кофинансирање и ИПА средствата од ЕУ). Исто така, во рамките на овој раздел, а согласно со Законот за буџетите на Република Македонија и Законот за извршување на Буџетот, предвидени се средства за покривање елементарни непогоди и средства за финансирање на непредвидените расходи во текот на фискалната година.

расходна ставка се субвенциите и трансферите со учество од 74,0%, за што во овој период извршен е износ од 1,0 милијарда денари или 15,1% од планираното. Капиталните расходи учествуваат со 24,2% во вкупните расходи, за што во овој период се реализирани 333 милиони денари или 22,3% од годишниот план.

Министерството за одбрана, во К-4-2017 изврши буџетски средства во износ од 1,6 милијарди денари, што е 28,6% од вкупниот буџет за 2017 година. Платите и надоместоците имаат најголемо учество со 54,8%, за што се реализирани 867 милиони денари, што претставува 24,8% од вкупно предвидените средства за тековната година. Стоките и услугите учествуваат со 19,8% во вкупните расходи, за што во анализираниот период се потрошени 314 милиони денари, односно 23,2% од вкупно предвидените.

Министерството за здравство во К-4-2017 реализираше буџетски средства во износ од 842 милиона денари, што е 14,2% од вкупниот буџет за 2017 година. Стоките и услугите имаат најголемо учество во расходите со 52,4%, за што во овој период се потрошени 442 милиона денари или 23,4% од средствата наменети за 2017 година. Капиталните расходи се втора најзначајна ставка со учество од 26,4% во вкупните расходи, а во анализираниот период за оваа намена потрошени се 223 милиони денари, односно 14,9% од вкупно предвидените. Реализацијата на тековните трансфери до вонбуџетските фондови, кои учествуваат со 17,0% во вкупните расходи, изнесува 5,9%, односно извршени се 143 милиони денари.

Министерството за транспорт и врски во К-4-2017 реализираше средства во износ од 989 милиони денари, што е 22,7% од вкупниот буџет за 2017 година. Капиталните расходи имаат највисоко учество во вкупните расходи со 72,1%, а нивната реализација во овој период изнесува 20,4%, односно извршени се 712 милиони денари. Субвенциите и трансферите учествуваат со 23,8% во вкупните расходи, а нивната реализација изнесува 37,3%, односно извршени се 235 милиони денари.

Преку разделот **Финансирање на дејностите од областа на културата**⁴, во К-4-2017 извршени се средства во износ од 1,7 милијарди денари, што е 34,5% од вкупниот буџет за 2017 година. Капиталните расходи имаат највисоко учество во вкупните расходи со 63,4%, а нивната реализација во овој период изнесува 51,4%, односно извршен е износ од 1,1 милијарда денари. Платите и надоместоците во вкупните расходи учествуваат со 15,2%, а за оваа намена реализирани се 257 милиони денари или 24,7% од планираното. За субвенции и трансфери

⁴ Со финансирањето на дејностите од областа на културата се поддржуваат програмите на установите од областа на културата во издавачката дејност, библиотекарство, филмска дејност, музичка и сценско-уметничка дејност, заштита на културното наследство, ликовна и галериска дејност, културно-уметнички манифестации, музејска и кинотечна дејност, меѓународна соработка од областа на културата, поддршката на младите таленти, организации од областа на културата, децентрализацијата на власта и поинтензивно реализирање на капиталните проекти.

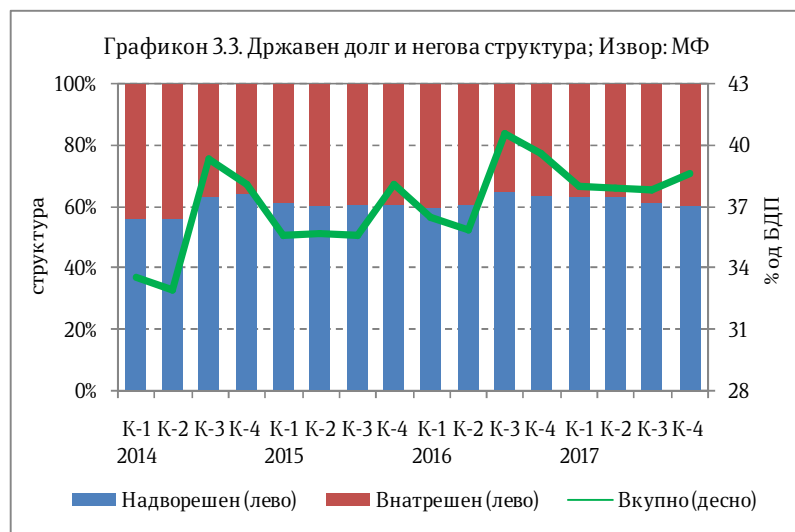
реализирани се 248 милиони денари, што претставува 18,9% од вкупно предвидените средства за тековната година, а оваа ставка претставува 14,7% од вкупните расходи.

Деталните податоци за секој буџетски корисник се прикажани во статистичкиот преглед објавен во прилог на извештајот.

3.5. Буџетски дефицит и државен долг

Во четвртиот квартал од 2017 година, **дефицитот на консолидираниот Буџет** изнесува 5.843 милиони денари или 3,5% од реализираниот БДП за овој квартал, а дефицитот на Централниот буџет изнесува 4.453 милиони денари, односно 2,7% од кварталниот БДП.

Вкупниот **државен долг** на крајот на К-4-2017 изнесуваше 38,7% од БДП и забележа зголемување на своето учество во БДП за 0,9 п.п. во однос на К-3-2017. Учеството на надворешниот долг во вкупниот државен долг во однос на К-3-2017 е намалено за 1,3 п.п. и изнесува 60,0%. Учеството на внатрешниот долг е соодветно зголемено на 40,0% од вкупниот државен долг.

4. Монетарно-финансиски движења

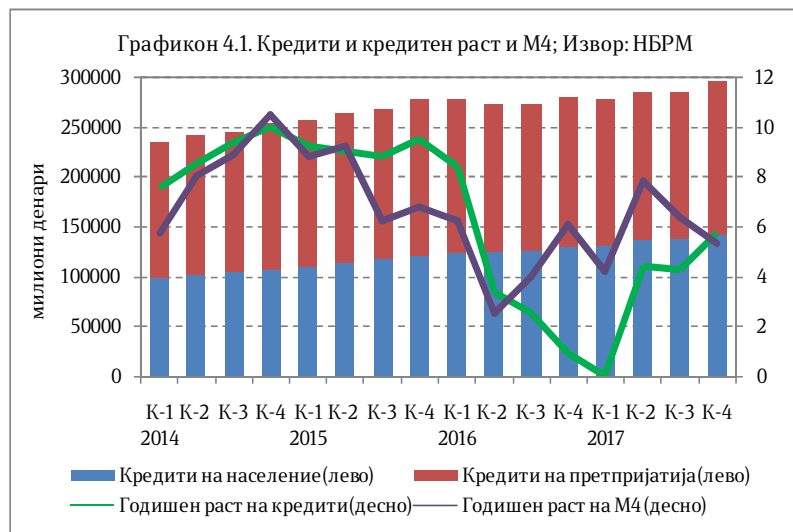
Во четвртиот квартал од 2017 година, Народна банка на Република Македонија ја задржа **основната каматна стапка** на 3,25%, во услови на натамошна стабилност на економските фундаменти и отсуство на нерамнотежи во економијата. Имено, на девизниот пазар немаше притисоци, штедењето на домаќинствата во банките продолжи да расте, а довербата на економските субјекти е задржана. Каматната стапка на расположливите депозити на 7 дена во декември 2017 година изнесуваше 0,5% и во споредба со претходниот квартал остана непроменета.

Примарните пари⁵ во К-4-2017 регистрираа раст на квартална основа од 4,2% (во претходниот квартал беше регистриран раст од 0,6%), како резултат на зголемувањето на готовите пари во оптек за 3,9% и на вкупната ликвидност на банките за 4,6%. Во однос на К-4-2016, примарните пари се зголемија за 6,3% (во К-3-

⁵ Ги вклучува готовите пари во оптек (вклучително и готовината во благајната на банките), задолжителната резерва во денари и во девизи и вишокот ликвидни средства над обврската за задолжителна резерва (во денари).

2017 беше регистриран раст од 4,3%), во услови на раст на готовите пари во оптек од 5,2% и на вкупната ликвидност на банките за 7,6%.

Во К-4-2017, најтесната парична маса М1⁶ забележа зголемување од 9,3% во однос на претходниот квартал. Монетарниот агрегат М2 забележа раст од 5,6%, а најширокиот монетарен агрегат М4 се зголеми за 5,5%.

Вкупниот **депозитен потенцијал**⁷ на банките во К-4-2017 се зголеми за 5,7% на квартална основа, додека во претходниот квартал депозитниот потенцијал се зголеми за 0,8%. Анализирани по сектори, депозитите на претпријатијата се зголемија за 12,5%, додека депозитите на домаќинствата се зголемија за 4,1%. Од аспект на валутата, споредено со претходниот квартал, денарските и девизните депозити се зголемија за 6,9% и 4,0%, соодветно. Степенот на евроизација е намален за 0,6 п.п. во споредба со претходниот квартал, односно изнесува 40,4%, мерено преку учеството на девизните депозити во вкупниот депозитен потенцијал.

Според рочноста, учеството на долгорочните депозити во вкупниот депозитен потенцијал во К-4-2017 се намали за 0,1 п.п. споредено со претходниот квартал и изнесува 27,7% (во К-3-2017 изнесуваше 27,8%) и покрај зголемувањето на долгорочните депозити за 5,3% во однос на претходниот квартал. Во анализираниот период, краткорочните депозити забележаа зголемување од 2,8%.

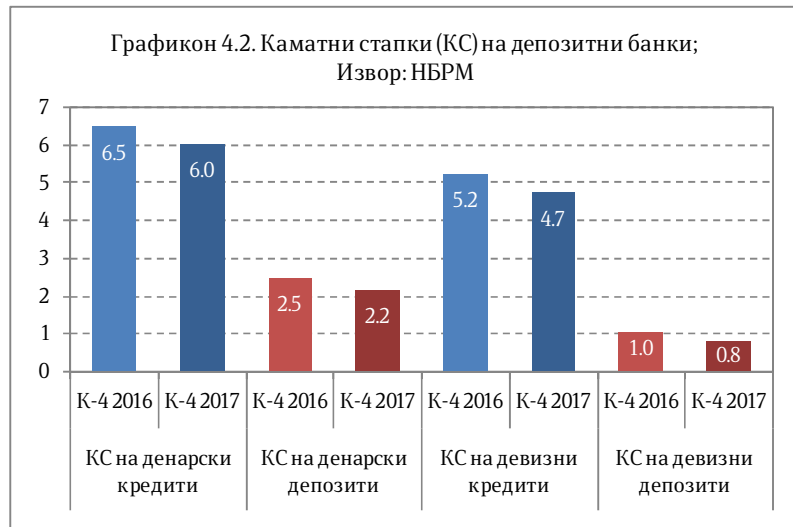
Кредитната активност на банките кон недржавниот сектор во К-4-2017 забележа квартално зголемување од 4,1% (додека во претходниот квартал регистрираше зголемување од 0,2%), во услови на пораст на кредитите кон приватните претпријатија од 5,9%, додека кредитите кон домаќинствата се зголемија за 1,6%.

Од валутен аспект, денарските кредити во К-4-2017, споредено со претходниот квартал, се зголемија за 4,8%, додека девизните кредити регистрираа пораст од 0,7%. Според рочноста, долгорочните кредити во К-4-2017 во однос на претходниот квартал бележат раст од 2,9%, а краткорочните кредити се зголемија за 9,7%.

⁶ Монетарниот агрегат М1 го сочинуваат готовите пари во оптек и депозитните пари. Монетарниот агрегат М2 го сочинуваат монетарниот агрегат М1 и краткорочните депозити, а монетарниот агрегат М4 е составен од монетарниот агрегат М2 и долгорочните депозити.

⁷ Депозитите вклучуваат и пресметана камата.

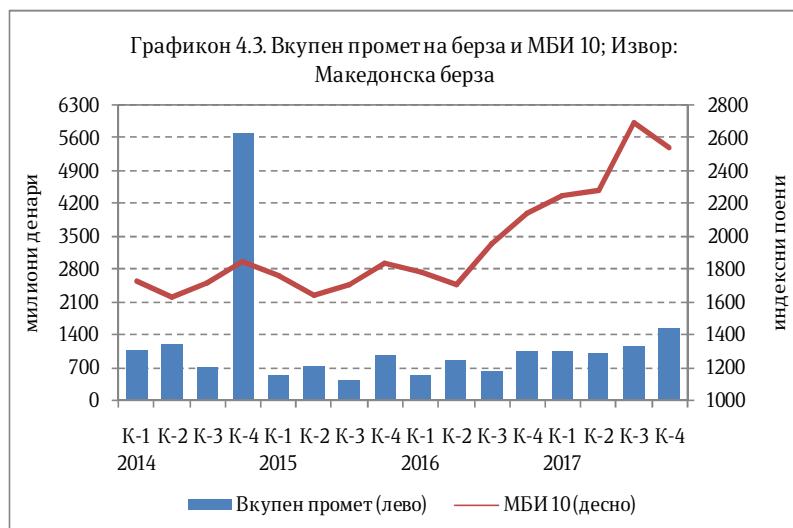
Каматната стапка на денарските кредити во К-4-2017 изнесува 6,0% и е намалена за 0,2 п.п. во споредба со претходниот квартал. Каматната стапка на девизните кредити во К-4-2017 изнесува 4,7% и е намалена за 0,2 п.п. во однос на претходниот квартал. Каматната стапка на денарските

депозити во К-4-2017 изнесува 2,2% и регистрираше раст од 0,1 п.п. споредено со претходниот квартал, а каматната стапка на девизните депозити изнесува 0,8% и останува непроменета во однос на претходниот квартал. Каматната стапка на новоодобрените денарски кредити во К-4-2017 изнесува 5,1%, а на новоодобрените девизни кредити 4,1%. Каматните стапки на новопримените денарски и девизни депозити изнесуваат 1,6% и 0,8%, соодветно.

На **пазарот на капитал**, во К-4-2017 се забележа раст на вкупниот промет на берзата за 30,8% во споредба со претходниот квартал, што се должи на зголемениот промет од блок трансакциите за 182,4%, а прометот од класичното тргување регистрираше пад од 30,7%. Во однос на истиот квартал во 2016 година, вкупниот промет забележа раст од 49,6%, во услови на намалување на прометот од класичното тргување за 24,9% и зголемување на прометот од блок трансакциите за 3,3 пати (331,5%).

Македонскиот берзански индекс МБИ-10, како агрегатен показател на берзанските движења, на крајот на четвртиот квартал изнесуваше 2.538,86 индексни поени, што претставува пад од

5,6% во однос на септември 2017 година, додека во однос на декември 2016 година индексот е повисок за 18,9%.

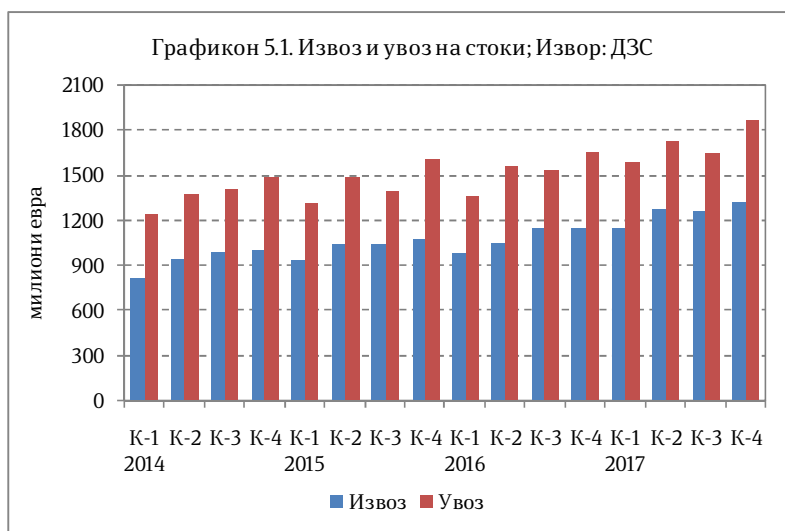
5. Надворешен сектор

5.1. Надворешнотрговска размена

Според податоците на Државниот завод за статистика, вкупната надворешнотрговска размена со странство во К-4-2017 изнесува 3.195,2 милиона евра и бележи раст од 14,4% во однос на истиот квартал во 2016 година.

Извозот на стоки во К-4-2017 изнесува 1.324,7 милиони евра и во однос на К-4-2016 бележи раст од 16,1%, а во однос на претходниот квартал раст од 4,9%.

Анализирано **по сектори** на СМТК⁸, позитивни движења во извозот во К-4-2017 во однос на истиот квартал во 2016 година се забележуваат кај:

- машини и транспортни уреди за 27,2% (во чии рамки најголем раст забележаа категориите: електрични машини, апарати и делови за 62,4 милиони евра или 49,9% и друмски возила за 16,5 милиони евра или 36,6%);
- хемиски производи за 16,1% (хемиски материи и производи за 39,9 милиони евра или 16,9%);
- разни готови производи за 15,4% (мебел и негови делови, постелнина, душеци и слично за 19,4 милиони евра или 52,8% и облека за 4,2 милиона евра или 3,6%);
- суровини освен гориво за 45,5% (метална руда и отпадоци од метал за 17,5 милиони евра или 49,7%);
- производи класирани по материјалот за 1,7% (изработки од метал за 5,3 милиони евра или 25,4%, изработки од неметални минерали за 4,1 милион евра или 42,4%) и
- минерални горива и мазива за 30,6% (електрична енергија за 5,3 милиони евра или зголемување за речиси трипати).

Од друга страна, негативни движења во извозот се забележуваат кај:

- производи за храна за 6,3% (во чии рамки најголем пад забележа категоријата овошје и зеленчук за 8,6 милиони евра или 18,4%);

⁸ Стандардна меѓународна трговска класификација

- пијалаци и тутун за 0,3% (пијалаци за 2,6 милиони евра или 14,7%) и
- животински и растителни масла за 35,5% (цврсти растителни масла и масти, сурови, рафинирани или фракциони за 1,1 милион евра или 40,0%).

Гледано **по економска намена**, во К-4-2017 најголемо учество во извозот има категоријата стоки за индустриски набавки (46,0%), по која следуваат: производи за инвестиции без транспортна опрема (15,6%), стоки за широка потрошувачка (15,4%), транспортна опрема (14,1%), храна и пијалаци (7,2%) и горива и мазива (1,5%).

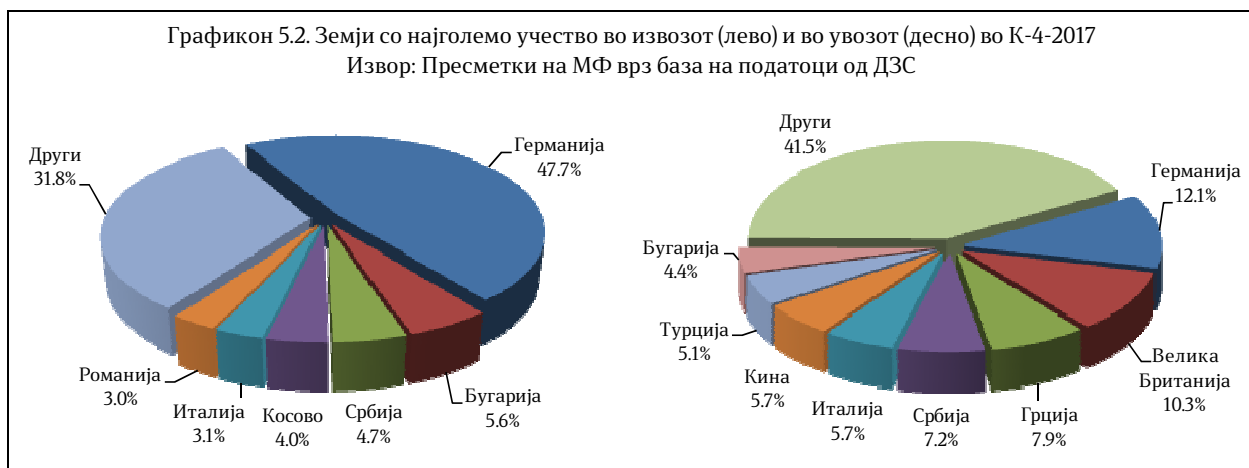
Увозот на стоки во К-4-2017 изнесува 1.870,6 милиони евра и е зголемен за 13,2% во однос на К-4-2016, а во однос на претходниот квартал бележи раст од 13,4%.

Анализирано **по сектори** на СМТК, позитивно придвижување на увозот во К-4-2017 во однос на К-4-2016 се забележува кај:

- машини и транспортни уреди за 18,1% (во чии рамки најголем раст забележаа категориите: електрични машини, апарати и делови за 40,5 милиони евра или 35,4% и друмски возила за 15,7 милиони евра или 22,7%);
- производи класирани по материјалот за 14,9% (обоени метали за 31,5 милиони евра или 13,8%, изработки од неметални минерали за 23,3 милиони евра или 28,5% и железо и челик за 19,4 милиони евра или 24,4%);
- минерални горива и мазива за 9,7% (електрична енергија за 8,7 милиони евра или 42,6% и нафта и производи од нафта за 6,7 милиони евра или 5,9%);
- хемиски производи за 12,5% (хемиски материји и производи за 8,6 милиони евра или 22,5% и медицински и фармацевтски производи за 5,9 милиони евра или 14,3%);
- производи за храна за 8,4% (жита и преработки од жита за 4,3 милиони евра или 19,5% и месо и преработки од месо за 2,8 милиони евра или 8,7%);
- разни готови производи за 8,2% (професионални, научни и контролни инструменти и апарати за 3,2 милиона евра или 20,0% и мебел и негови делови, постелнина, душеци и слично за 2,8 милиони евра или 19,8%);
- суровини освен гориво за 14,1% (метална руда и отпадоци од метал за 3,1 милион евра или 24,2%) и
- пијалаци и тутун за 0,7% (пијалаци за 0,1 милион евра или 0,8%).

Негативно придвижување на увозот е забележано само кај секторот животински и растителни масла за 12,7% (во чии рамки најголем пад забележа категоријата цврсти растителни масла и масти, сурови, рафинирани или фракциони за 1,7 милиони евра или 13,9%).

Гледано **по економска намена**, најголемо учество во увозот во К-4-2017 има категоријата стоки за индустриски набавки (49,8%), по која следуваат: производи за инвестиции без транспортна опрема (14,7%), стоки за широка потрошувачка (10,3%), храна и пијалаци (9,7%), горива и мазива (9,3%) и транспортна опрема (6,0%).

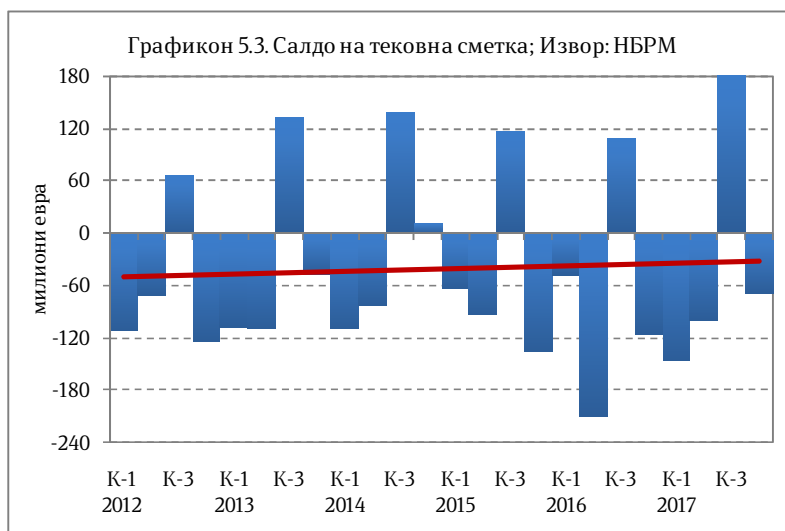
Надворешнотрговската размена на Македонија со Европската унија (ЕУ28) во К-4-2017 е зголемена за 22,3% во однос на К-4-2016, со што учеството на размената со оваа интеграција во вкупната надворешнотрговска размена изнесува 71,1% и е зголемено за 4,6 п.п. споредено со четвртиот квартал во 2016 година. Притоа, извозот на стоки во К-4-2017 учествува со 80,9%, а увозот на стоки со 64,2%.

5.2. Платен биланс

Според податоците од Народна банка на Република Македонија, во К-4-2017 на **тековната сметка** на билансот на плаќања е регистриран дефицит од 69,6 милиони евра, што претставува 2,6% од кварталниот БДП, наспроти дефицитот од 4,5% од БДП забележан во истиот квартал од 2016 година.

Анализирано на годишна основа, дефицитот на тековната сметка во К-4-2017 е намален за 46,0 милиони евра, што се должи на зголемувањето на позитивното салдо на сметката на секундарен доход за 11,6% и на сметката на услуги за 68,8%.

Спротивно влијание имаше пролабчувањето на дефицитот на сметката на примарен доход за 6,2% и зголемениот дефицит на сметката на стоки за 4,9%.

Во К-4-2017 **трговскиот дефицит** на годишно ниво бележи зголемување за 23,4 милиони евра, односно изнесува 18,7% од кварталниот БДП, и е проширен за 0,1 п.п. споредено со дефицитот остварен во истиот квартал во 2016 година.

Суфицитот на **сметката на услуги** во К-4-2017 изнесува 63,4 милиони

евра и во однос на истиот квартал од 2016 година е зголемен за 25,9 милиони евра.

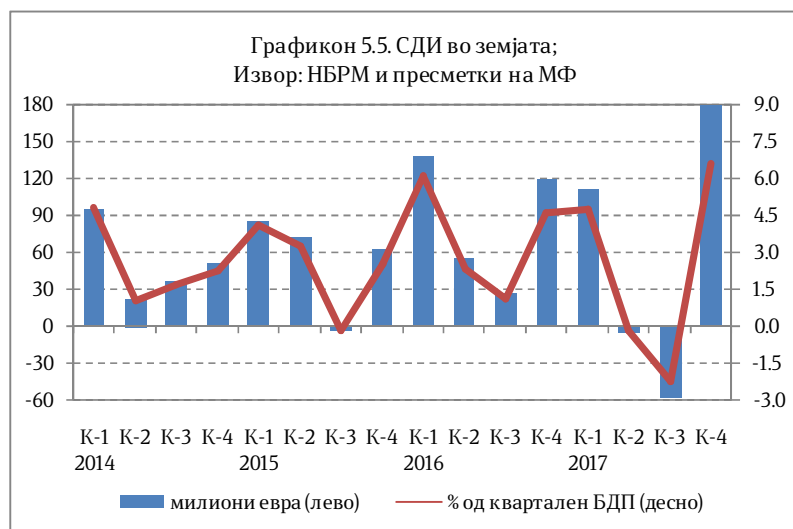
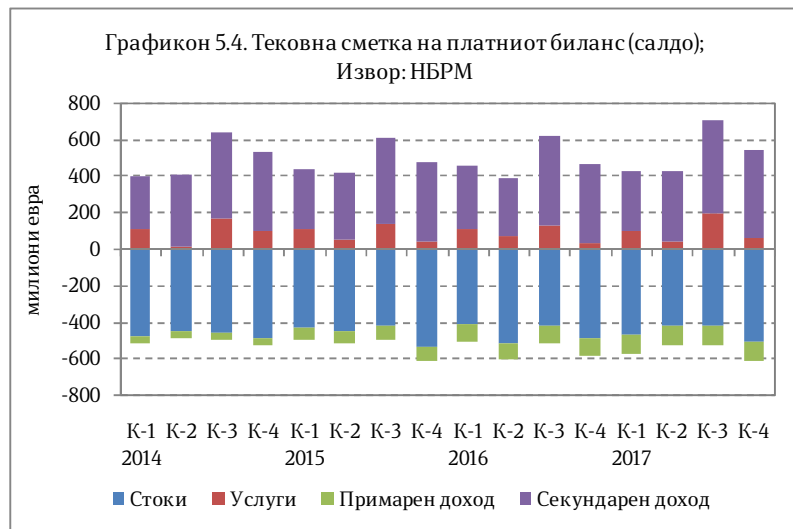
Трговската отвореност на Македонија во К-4-2017 изнесува 124,5% од кварталниот БДП и во однос на К-4-2016 е зголемена за 9,2 п.п..

Сметката на **примарен доход** во К-4-2017 забележа дефицит од 103,0 милиони евра и истиот е проширен за 6,0 милиони евра на годишно ниво.

Суфицитот на сметката на **секундарен доход** во К-4-2017 изнесува 475,5 милиони евра и на годишно ниво е зголемен за 49,6 милиони евра. Растот најмногу се должи на приватните трансфери, кои се зголемени за 27,8 милиони евра, а кои во сметката на секундарниот доход учествуваат со 89,0%. Официјалните трансфери се повисоки за 21,7 милиони евра, кои во сметката на секундарниот доход учествуваат со 11,0%.

Салдото на **капиталната сметка** во К-4-2017 изнесува 2,9 милиони евра и во однос на истиот квартал од минатата година е зголемено за 2,7 милиони евра, што во целост се должи на зголемениот прилив на капитални трансфери.

Странските директни инвестиции (СДИ) во земјата во К-4-2017 изнесуваат 179,0 милиони евра и во однос на К-4-2016 се зголемиле за 60,3 милиони евра. Зголемувањето произлегува главно од реинвестирање на

добивката (80,1 милион евра), како и од приливот по основ на должнички инструменти (49,9 милиони евра) и сопственички капитал (49,0 милиони евра). **Портфолио инвестициите** во К-4-2017 се негативни и изнесуваат 8,0 милиони евра, наспроти позитивната вредност од 2,5 милиони евра во истиот квартал од 2016 година.

Останатите инвестиции во К-4-2017 изнесуваат 29,1 милион евра, во чии рамки валутите и депозитите изнесуваат 36,5 милиони евра, трговските кредити и аванси 7,4 милиони евра, додека сметката на заемите бележи негативно салдо од 14,7 милиони евра.

Девизните резерви на крајот на четвртиот квартал од 2017 година изнесуваат 2,3 милијарди евра и во однос на К-4-2016 се намалени за 10,6%. Девизните резерви на крајот на К-4-2017 обезбедуваат покриеност на увозот на стоки и услуги од претходниот 12-месечен период од 4 месеци.